

Mojcin sonček

DARJA se je zaljubila. Ne sicer prvič, toda zdelo se ji je, kot da se ob Jožetu ponovno rojeva. Res, velika in strastna je bila ta ljubezen, vse dokler ni Darja prišla od zdravnika vsa objokana in nesrečna. »Kaj, otroka naj bi imela? Si ob pamet?« se je Jože iz princa na belem konju spremenil v fanta, ki se je nedomoma zavedel svoje mladosti in velike nevarnosti, ki v obliki vekajoče štručke grozi njegovi prostosti in neodvisnosti. Potem ga ni več videla. Nekajkrat se ji je s pismom oglasil iz Nemčije, kmalu pa še to ne več. Zasovražila je malo bitje, ki je vreščalo v zibki, zasovražila je vse okoli sebe.

To je samo ena zgodba, ki jih piše življenje in ki ni osamljena. Iz nje se bodo rodile nove zgodbe, s podobnimi glavnimi osebami in s podobnim koncem. Razdrte družine, pijančevanje, lahkomišelnost in neodgovornost, to so vzroki, zaradi katerih se veliko otrok znajde brez matere in brez njene skrbne ljubezni. Že bežni pogled v dokumentacijo slehernega vzgojnega zavoda ali, če hočete, poplajševalnice, nam odkrije nešteto podobnih življenjskih zgodb, v katerih se stalno in vedno znova pojavljajo stavki: oče je pijančeval in pretepala družino; mati je svojega nezakonskega otroka zanemarjala in hodila z moškimi; zakonca sta se ločila, otroka je sprejela ulica... Da, ulica, to je bilo velikokrat edino zatočišče za te fante in dekleta, s katerimi se sedaj ukvarjajo vzgojitelji in pedagogi po raznih zavodih, z več ali manj potrpljenja, z večjim ali manjšim uspehom. Toda drevo, ki zraste krivo, je težko zravhati. Poravnati bi ga morali takrat, ko je bilo to drevo še majhno vitko stebelce, takrat, ko je potrebovalo oporo in hrano za svojo rast...

Bojan je krepak fant šestnajstih let, v avtomehanični delavnici se uči za kleparja in kmalu bo pri svojem kruhu, tako kot njegova polsestra Sonja, ki je že končala administrativno šolo in se zaposlila. Tudi to sta bili dve stebelci, ki sta kljub živima staršema ostali

Ha, kar pogledajte me, kako sem pridna.

na katerem je Mojca, rdečelična punčka kakšnih štirih let, jezdila kdove kam. Sicer, kadar se Mojca igra z Gertico, je ta konjiček zopet očka.

● »Strašansko živa deklica je. Stalno nekaj miga in se giblje...« se je nasmehnil konjiček, pardon, Alojz Vehovec, upokojeni zidar in me povabil za mizo.

● »Vidite, tale je že šesta naša varovanka. Rekla sem že, da ne bova več vzela, da sva že prestara. No, potem so pa prišli z zavoda, vseč mi je bila pa sem jo obdržala,« je nova Mojčina mamica stisnila punčko k sebi. Mala je veselo čebljala in zdelo se mi je, kot da bi gledal babico z vnukinjo. Petim otrokom je Vehovčeva mama že razdajala svojo ljubezen, dva je spravila h kruhu — poleg dveh svojih, seveda. Mojca je pri njih šele nekaj mesecev, toda že

Jerica in Alojz Vehovec sta spet odprla svoje gnezdece...

brez opore. Toda ne za dolgo. Svoj drugi dom sta našla tu, na Hrašah, pri Vehovčevih. Dobila sta novo mamo in novega očeta.

● »Ja, ju pa ni doma, popoldne prideteta,« me je sprejela na vratih lične hišice na hribčku v Hrašah Jerica Vehovec. »Kar stopite naprej.« To je torej ta ženska. Sivolasa, dokaj krepka za svoja leta, nasmejana in s toplimi očmi, polnimi ljubezni. Pravzaprav, takšno sem si jo tudi predstavljal, ko so mi na zavodu za socialno delo pripovedovali o njej.

● »Mojca, pozdravi strica,« se je oglasil iz kota. Uganite kdo! Konjiček,

dolgo ne pogreša nikogar več iz starega doma. Zakaj neki, saj ima svojo mamo in očeta ob sebi. Pa še Gertica je tu in Jolanda, s katerima se lahko igra in je nasploh zelo veselo.

● »Vedno sta skupaj,« je mama pokazala na punčki, ki sta se lovili okrog mize. »Gerta je moja vnukinja, toda vse kar kupimo njej, dobi tudi Mojca. Nobenih razlik ne delamo. Tudi pri Bojanu in Sonji jih nismo.«

● »Kako to, da ste vzeli v rejo tuje otroke? Mnogi pravijo, da so otroci nadloga in da imajo še svojih preveč, vi pa ste poleg svojih vzeli v okrilje še šest ptičkov brez gnezda...?«

Vehovčeva sta se spogledala, potem se je on zasmel. »Ko ima pa tako rada otroke. Takrat, pred osemnajstimi leti je prišla domov in me vprašala, če lahko prinese v hišo malo deklico, ki jo je mati zapustila. Naredi kakor hočeš, sem ji rekel, samo da ti ne bo kdaj žal za to...«

● »O, pa mi ni bilo žal, prav nasprotno. Rada sva jih imela, tako kot svoje. Sprva je bilo velikokrat bolj na tesnem z denarjem. Plača je bila majhna, otroci pa seveda zahtevajo veliko skrbi in tudi stroškov. No, potem so nam začeli pomagati na Zavodu za socialno delo občine Šiška, sedaj gre lažje.«

● »Kaj pa starši vaših varovancev, jih kdaj obišejo?«

● »Bojana je prišel oče dvakrat pogledat, sedaj pa že dolgo nič več. Sonja noče slišati o kakšnem obisku. Če takrat, ko sem bila še majhna in nebogljenjena ni vedela zame, potem naj bo tako tudi sedaj, ko je več ne potrebujem, pravi, če ji rečem, naj gre k materi...«

Že prvi trenutek, ko sem zavil pred Vehovčevo hišo, se mi je zazdelo, da so tu doma zidarji ali pa pečarji. In nisem se zmotil, keramične ploščice, s katerimi je obzidana garaža in domiselno, toda skromno urejena hišica — vse to je plod »timskega« dela Vehovca, starega zidarja in pa zeta, pečarskega mojstra. Alojz je sicer invalidsko upokojen, toda kuverta, ki jo poštar prinese ob mesecu, je tako tanka (v njej je samo 88 tisočakov), da mora kljub bolezn

● »To je pa žalostna zgodba,« je zamahnil z roko Vehovec. »Pri podjetju, kjer sem bil zaposlen kot zidar (SGP Tehnik — Škofja Loka) pravijo, da me tistega dne sploh ni bilo na delo, ker tako pač piše v njihovih knjigah. Velikokrat smo z delom potegnili tudi popoldne, če je ostalo še veliko materiala ali če je bilo vreme prej preslabo. Tako se je zgodilo tudi tistega dne. Da ne bi pustili betona, ki je bil že zmešan, smo jaz in še dva tovariša ostali do večera. Ne vem, če je te ure kdo pisal ali ne, gotovo pa je, da tistega betona na gradbišču v Tesnilki nisem mešal v svojo zabavo... Če bi takrat dela ne dokončali, bi že našli v svojih knjigah dovolj snovi, da bi nas kaznovali. Tako pa je mene podrl avto in nenadoma nihče ni več hotel slišati za to, da sem bil tistega dne do sedme ure pravzaprav v službi...«

Prinesel je od nekod mapo s spisi, pritožbami in odločbami. Vehovčeva se ne razumeta dosti na paragafe in zakone, z besedami in številkami znajo pri Tehniku boljje ravnati. Kljub pričam, ki so potrdile, da je bil tistega dne Alojz Vehovec res na delu — na Tehnikovem gradbišču, se kolesje birokracije nikamor ne premakne. Priče niso važne, v knjigah piše tako in tako in basta! Se bo našel kdo, ki bo tovarišem iz Tehnike dokazal, da je čisto mogoče, da tudi knjige (in tisti, ki v njih zapisujejo), lahko lažejo?

Razposajen vrišč, ki se je zaslišal od vhodnih vrat, nas je zopet odtrgal od paragrafov in odločb. Mala Mojca je brž stekla k mami, da ji pove, kaj vse je videla v trgovini. Potem je zlezla za mizo in mi narisala oba, mamico in očka. Nisem ju prepoznal, toda Mojca je zatrjevala, da sta na risbi res onadva. Pa naj bo. S takšno pridno punčko, kot je Mojca, se pa res ne bom prepiral.

Ko sem zavil za hišo, kjer sem pustil avto, se je domači pes junaško zakadil proti meni. Toda, tu je bila Mojca in z neustrašnim glasom me je rešila zob hudega kužka. »Saj se ne bo nič naredu...« me je ohrabrila in kmalu sem bil na varnem.

● »Pa, pa!« je pomahala in dregnila malo Gertico, naj jo posnema. Potem sta obe stekli za avtom in še dolgo mahali.

Morda jo bom čez nekaj let, ko bo Mojca veliko deklet, obiskal in se ji zahvalil, da me je rešila Murija (ali kakor je že ime prijaznemu psičku za hišo). Lepo ji bo tu gori, na klančku nad Hrašami. Sedaj, ko ima mamico in očeta, se nima ničesar bati. Sonček, ki sije v Vehovčevi hiši, jo bo varoval in grel. Tako, kot je grel že Bojana, Sonjo, Justina... Sonček ljubezni.

Zlatko ŠETINC

Pa vsem povejte, kako lepo znam risati.

● »Sonja že zasluži, njo ste torej že spravili h kruhu...«

● »Nekaj mi da vsak mesec za hrano, drugo ji pa pustim, da si kaj kupi. Pa mi je zadnjič rekla — kar ti imej spravljeno, bova raje skupaj nakupovali, jaz bi preveč zapravila...«

Jolanda, starejša vnukinja, se je odpravljala v trgovino in Mojca je seveda hotela z njo. Kar poskočila je od veselja, ko jo je mama začela oblačiti. Res, živahno dekletce.

še vedno kdaj pa kdaj poprijeti za delo. Bolezni?

● »Veste, zadnje čase se ga kar bolj pustiti na kolo. Nenadoma ga zmanjka, ne da bi se tega zavedal ali kaj začutil. Pade po tleh kot ubit, potem pa, ko je zopet normalen, se ničesar več ne spominja. Kaj, če se mu to zgodi zgoraj, na zidarskem odru?«

Alojza Vehovca je 21. junija 1967 podrl avto, ko se je vračal z dela. 5 dni je ležal v nezavesti in šele po sedmih tednih so ga izpustili iz bolnišnice. Začudil sem se, ko je rekel — vračal sem se z dela. Kot vemo, se poškodba, ki doleti delavca na poti na oziroma z delovišča, tretira kot delovna poškodba. Kako torej, da je pokojnina tako majhna?